

TASVIRIY SAN'AT FANINI O'QITISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH

Ikromova Mavluda Muhammadjon

*Qo'qon davlat universiteti talabasi Tasviriy san'at va muhandislik
grafikasi yo'nalishi talabasi*

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada tasviriy san'at fanini o'qitish jarayonida interfaol metodlardan foydalanishning pedagogik ahamiyati, o'quvchilarning ijodiy fikrlashi, estetik didi va mustaqil faoliyatini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, "Aqliy hujum", "Klaster", "BBB", "INSERT", "Gallery Walk", "Case-study" kabi interfaol metodlarning tasviriy san'at darslarida qo'llanilishi, ularning ta'lim samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari yoritilgan. Tadqiqot natijalari interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning darsdagi faolligini oshirish, ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish hamda zamonaviy ta'lim talablariga mos bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishga xizmat qilishini ko'rsatadi.

KALIT SO'ZLAR: tasviriy san'at, interfaol metodlar, pedagogik texnologiyalar, kreativ fikrlash, estetik tarbiya, kompetensiya, hamkorlikda o'qitish, ta'lim samaradorligi, vizual tafakkur, innovatsion ta'lim.

KIRISH: Bugungi kunda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida o'quvchilarni ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirish, ularning mustaqil va tanqidiy fikrlashini rivojlantirish hamda ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqarish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Mazkur maqsadga erishishda interfaol metodlardan foydalanish zamonaviy pedagogikaning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etiladi. Interfaol metodlar o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb etish, jamoada ishlash, muloqot qilish, muammolarni tahlil etish va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi⁴.

Tasviriy san'at fani o'quvchilarda estetik did, badiiy tafakkur, kuzatuvchanlik va ijodkorlikni shakllantiruvchi fanlardan biri bo'lib, uni samarali o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish alohida ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, "Aqliy hujum", "Klaster", "Gallery Walk", "Case-study", "INSERT" va loyiha asosida o'qitish kabi metodlar o'quvchilarning tasviriy faoliyatga qiziqishini oshirish, nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar bilan bog'lash hamda ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishga imkon yaratadi. Zamonaviy ta'lim sharoitida tasviriy san'at darslarini interfaol metodlar asosida tashkil etish o'qitish sifatini oshirish va o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI: Tasviriy san'at fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish masalasi mahalliy va xorijiy olimlar

⁴ Abdirasilov S.F. *Tasviriy san'atni o'qitish metodikasi*. – Toshkent, 2012.

tomonidan keng o'rganilgan. Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda interfaol ta'lim texnologiyalari o'quvchilarning bilish faolligini oshirish, mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv hamda kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali vositasi sifatida e'tirof etiladi. Tasviriy san'at ta'limida ushbu metodlardan foydalanish nafaqat nazariy bilimlarni mustahkamlaydi, balki amaliy faoliyatni ham samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

S.F. Abdirasilov o'zining "Tasviriy san'atni o'qitish metodikasi" asarida tasviriy san'atni o'qitishning ilmiy-pedagogik asoslari, estetik tarbiya va o'quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirishda zamonaviy metodlarning o'rnini asoslab bergan⁵. R. Hasanov esa maktablarda tasviriy san'at fanini o'qitish metodikasini takomillashtirish, darslarni samarali tashkil etish hamda interfaol yondashuvlarni qo'llashning didaktik imkoniyatlarini yoritgan⁶.

So'nggi yillarda tasviriy san'at ta'limida raqamli texnologiyalar va kompyuter grafikasi imkoniyatlaridan foydalanish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar soni ortib bormoqda. Xususan, Ismonov X.B. va Abduraimova M.A. kompyuter grafikasi hamda grafik dasturlarning imkoniyatlarini tahlil qilib, ularning tasviriy san'at ta'limida vizual materiallarni yaratish, loyihalash va interfaol mashg'ulotlarni tashkil etishdagi ahamiyatini asoslab berganlar⁷. Shuningdek, Mirzaev S.O. tasviriy san'at darslarini mazmunli tashkil etishda sinfdan va maktabdan tashqari faoliyatni interfaol metodlar bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarning ijodiy faolligini oshirishini ta'kidlaydi⁸.

Mazkur tadqiqotda tahliliy, qiyosiy, pedagogik kuzatish va ilmiy umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Tahliliy metod yordamida interfaol metodlarga oid ilmiy manbalar o'rganildi, qiyosiy tahlil orqali an'anaviy va interfaol ta'lim usullarining samaradorligi taqqoslandi. Pedagogik kuzatish metodi asosida tasviriy san'at darslarida interfaol metodlarni qo'llashning o'quvchilarning ijodiy faolligi, estetik tafakkuri va amaliy ko'nikmalariga ta'siri baholandi. Olingan natijalar ilmiy umumlashtirish asosida tahlil qilinib, tasviriy san'at fanini o'qitish metodikasini takomillashtirish yuzasidan tegishli xulosalar ishlab chiqildi.

MUHOKAMA VA NATIJA: Tadqiqot davomida tasviriy san'at fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanishning pedagogik samaradorligi tahlil qilindi. Ilmiy manbalar hamda zamonaviy ta'lim tajribalarining tahlili shuni ko'rsatdiki, interfaol

⁵ Abdirasilov S.F. *Tasviriy san'atni o'qitish metodikasi*. – Toshkent, 2012.

⁶ Hasanov R. *Maktabda tasviriy san'atni o'qitish metodikasi*. – Toshkent: Fan, 2004.

⁷ ³ Ismonov X.B., Abduraimova M.A. *Capabilities of Computer Graphics. General Information About Graphic Programs. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, **12(11)**, 114–117, 2024.

⁸ Mirzaev S.O. *Tasviriy san'at darslarini mazmunli tashkil etishda sinfdan va maktabdan tashqari ishlar samaradorligini oshirish*.

metodlar o'quvchilarni dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirib, ularning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi va estetik dunyoqarashini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, "Aqliy hujum", "Klaster", "INSERT", "Case-study", "Gallery Walk" va loyiha asosida o'qitish metodlari tasviriy san'at darslarini mazmunan boyitish bilan birga, o'quvchilarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi.

Muhokamalar natijasida aniqlanishicha, interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning tasviriy faoliyatga bo'lgan qiziqishini oshiradi, jamoada ishlash, o'z fikrini erkin bayon etish va badiiy asarlarni tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, kompyuter grafikasi, multimedia vositalari va grafik dasturlar bilan uyg'unlashtirilgan interfaol mashg'ulotlar o'quvchilarning vizual tafakkuri, raqamli savodxonligi hamda dizayn kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi⁹.

Tahlillar shuni ham ko'rsatdiki, interfaol metodlarni samarali qo'llash o'qituvchidan puxta metodik tayyorgarlik, darsni oldindan rejalashtirish va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalarini talab etadi. Mazkur yondashuv asosida tashkil etilgan darslarda o'quvchilarning faolligi ortadi, bilimlarni o'zlashtirish sifati yaxshilanadi va ijodiy topshiriqlarni bajarishga bo'lgan motivatsiyasi kuchayadi.

Olingan natijalar asosida xulosa qilish mumkinki, tasviriy san'at fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirish, o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish hamda zamonaviy ta'lim talablariga mos shaxsni shakllantirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ushbu metodlarni amaliyotga keng joriy etish tasviriy san'at ta'limining sifati va natijadorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

XULOSA: Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tasviriy san'at fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim pedagogik omillardan biri hisoblanadi. Interfaol metodlar o'quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi, mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv, muloqot qilish va hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Natijada o'quvchilar nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lash, badiiy asarlarni tahlil qilish hamda tasviriy faoliyatga oid muammolarni mustaqil hal etish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Shuningdek, interfaol metodlarni axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va kompyuter grafikasi vositalari bilan uyg'unlashtirish tasviriy san'at darslarini yanada qiziqarli va mazmunli tashkil etishga xizmat qiladi. Bunday yondashuv o'quvchilarning vizual tafakkuri, estetik didi, raqamli savodxonligi va kreativ kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Xulosa qilib aytganda, tasviriy san'at fanini o'qitishda interfaol metodlardan samarali foydalanish o'quvchilarning

⁹ Ismonov X.B., Abduraimova M.A. *Capabilities of Computer Graphics. General Information About Graphic Programs. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 12(11), 114–117, 2024.

shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, ta'lim sifatini oshirish hamda zamonaviy jamiyat talablariga javob beradigan ijodkor va tashabbuskor shaxsni tarbiyalashning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Shu bois interfaol metodlarni dars jarayoniga keng tatbiq etish, pedagoglarning metodik va raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish hamda zamonaviy ta'lim vositalaridan samarali foydalanish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir¹⁰

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risidagi Farmoni.
2. Abdiraslov S.F. Tasviriy san'atni o'qitish metodikasi. – Toshkent, 2012.
3. Hasanov R. Maktabda tasviriy san'atni o'qitish metodikasi. – Toshkent: Fan, 2004.
4. Mirzaev S.O. Tasviriy san'at darslarini mazmunli tashkil etishda sinfdan va maktabdan tashqari ishlar samaradorligini oshirish.
5. Ismonov X.B., Abduraimova M.A. Capabilities of Computer Graphics. General Information About Graphic Programs. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 2024, 12(11), 114–117.
6. Yusupova O.A., Mahmudov A.O. Stages of Development of Fine Art. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 2026, Vol. 14, Issue 5.
7. Kholikov M. Zamonaviy tasviriy san'atda innovatsion texnologiyalar. – Andijon, 2022.
8. Adhamova O.R. Tasviriy san'atni o'qitishning rivojlanish bosqichlari va taraqqiyoti. – 2023.
9. Abduraimova M.A. PERSPECTIVE. *International Conferences*, Vol. 1, No. 11, 2022.
10. Ismonov X.B., Rustamov U., Abduraimova M.A. Perspektiv masshtablar. *Science and Innovation*, 2022.
11. Bakhtiyorovich, Ismonov Khurshidbek, and Ruziyev Nuriddin Mukhammadaliyevich. "Pairing, Their Own Aspects and Corresponding Methods of Work with Pairing in the Autocad Software." *International Journal on Orange Technologies* 3.12 (2021): 211-216.
12. qizi Abduraimova, Muazzamoy Abduqodir. "PERSPEKTIVA." *INTERNATIONAL CONFERENCES*. Vol. 1. No. 11. 2022.
13. Xurshidbek, Ismonov, Rustamov Umurzoq, and Abduraimova Muazzamoy. "MARKAZIY VA PARALLEL PROYEKSIYA ORTOGONAL PROYEKSIYALAR VA MODELNI KO 'RINISHLARI." *Educational Research in Universal Sciences* 1.4 (2022): 70-81.

¹⁰ Mirzaev S.O. Tasviriy san'at darslarini mazmunli tashkil etishda sinfdan va maktabdan tashqari ishlar samaradorligini oshirish.

14. Ismonov, Xurshidbek Baxtiyorovich, and Muazzamoy Abduqodir qizi Abduraimova. "ORTOGONAL PROYEKSIYALAR VA MODELNI KO 'RINISHLARI." *Educational Research in Universal Sciences* 1.3 (2022): 288-296.
15. Qizi, Abduraimova Muazzamoy Abduqodir. "PROJECTION AND AXONOMETRY."
16. "UMUM TA'LIM MAKTABLARDA CHIZMACHILIK FANINI O'QITISHNING HOZIR HOLATI." *Oriental Art and Culture*, Vol. 5, No. 6, 2024, pp. 65–69.
17. Khakimjanovch, I. M. A., & Abduqodirovna, A. M. Capabilities OF Computer Graphics. General Information About Graphic Programs. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 12(11), 114-117.
18. Mirzaev, S. O. Methodology for Organizing Exhibitions AND Creative Activities in Primary Schools. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 13(12), 150-154.
19. Ismonov, X. B., & Abduraimova, M. A. AUTOCAD DASTURIDA TUTASHMA BILAN ISHLASHNING MAQBUL USULLARI.
20. Ismonov, X., Rustamov, U., & Abduraimova, M. (2022). PERSPEKTIVA. PERSPEKTIV MASSHTABLAR. *Science and innovation*, 1(C6), 164-171.
21. Olimovich, M. S., Baxtiyorovich, I. X., & Shokirovna, Z. M. (2020). Problems of teaching fine arts and its history. *ACADEMICA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL* Учредители: Diva Enterprises Private Limited, 10(4), 69.
22. Mirzaev, S. O. Methodology for Organizing Exhibitions AND Creative Activities in Primary Schools. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 13(12), 150-154.
23. ОЛИМОВ, Л., МИРЗАЕВ, С., & ДАРМОНОВ, И. ТАСВИРИЙ САНЪАТ МУТАХАССИСЛИГИ ТАЛАБАЛАРИГА АДСОРБЦИЯ ҲОДИСАСИНИ ЎҚИТИШ. ИЛМИЙ ХАВАРНOMA. НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК Учредители: Андижанский государственный университет им. ЗМ Бабура, (3), 111-112.
24. Mirzayev, S. O. TASVIRIY SAN'AT DARSLARINI MAZMUNLI TASHKIL ETISHDA SINFDAN VA MAKTABDAN TASHQARI ISHLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH.